

KORXONANING MOLIVAVIY-XO'JALIK FAOLIYAT TAHLILINI TAKOMILLASHTIRISH

Marupova Muxlisa Furqat qizi

SamDAQU Iqtisodiyot ta'lim yo'nalishi 1-bosqich magistranti

ARTICLE INFO.

Kalit soz'lar: moliyaviy faoliyat, tovar va xizmatlar.

Annotatsiya

Hozirgi bozor sharoitida kompaniyaning moliyaviy faoliyati korxonaning kundalik faoliyatida moliyaviy barqarorlikni yaratishning asosiy momentidir. Kerakli moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatisiz va ularni to'g'ri taqsimlamasdan, kompaniyaning pul oqimlarini oqilona boshqarmasdan, kompaniyaning moliyaviy tizimining barqarorligi va barqarorligini yaratish mumkin emas. Shu munosabat bilan, korxonaning umumiy biznes jarayonining ulushi sifatida tashkilotni boshqarishning moliyaviy tomoni ajratiladi. Shu bilan birga, "faoliyat" so'zi ma'lum bir faoliyatni anglatadi.

<http://www.gospodarkainnowacje.pl/> © 2023 LWAB.

Kirish

Korxonaning moliyaviy-xo'jalik faoliyati - bu kompaniyaning cheklangan miqdordagi moliyasi va resurslari bo'lgan tovarlar, xizmatlar, mahsulotlar ishlab chiqarish va sotish bo'yicha faoliyat majmuasidir. Aslida iqtisodiy faoliyat tovarlar, xizmatlar, mahsulotlar. Moliyaviy faoliyat butun korxonaning iqtisodiy faoliyatining bir qismidir.

Faoliyatlar

Moliyaviy-iqtisodiy faoliyat jarayoni quyidagi variantlarni o'z ichiga oladi:

- aktsiyalar va boshqa vositalarni chiqarish orqali o'z kapitalini yaratish;
- kredit resurslari, ssudalar, tovar kreditlarini qo'llash;
- uskunalar va asosiy vositalardan foydalanish jarayonida foydalanish;
- aylanma mablag'larni yaratish: ishlab chiqarish uchun xom ashyo, ehtiyot qismlardan foydalanish, turli zahiralarni shakllantirish;
- tovar hududlarida mijozlarni kreditlash;
- kassadagi va joriy hisobdagi naqd pulni optimallashtirish;
- kompaniyaning investitsion portfelini shakllantirish;
- daromad imkoniyatlarini yaratish, tovar va mahsulotlar assortimentini yaratish, sotish va sotish joylarini tanlash, aloqa siyosatini ishlab chiqish, kompaniyaning boshqa marketing vositalari;
- ishlab chiqarish xarajatlarini, kompaniya xarajatlarini optimallashtirish, ularni sotish darajasiga moslashtirish;

- Kompaniya moliyaviy tizimining barqarorligini va uning qisqa muddatda samarali ishlashini oshirishga qaratilgan boshqa chora-tadbirlar.

Faoliyatni rejalashtirish

Bozorda tashkilotning barqaror ishlashi moliyaviy boshqaruv va rejalashtirishning zamonaviy usullaridan foydalanmasdan turib mavjud emas. Amaliy va xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, moliyaviy rejalashtirishni takomillashtirish muammolarimikro daraja juda dolzarb. Rejalashtirish tashkilotni oldindan aytib bo'lmaydigan bozor sharoitida barqaror qiladi. Moliyaviy-xo'jalik faoliyati rejasini ishlab chiqish va amalga oshirish moliyaviy barqarorlikni yaratish bo'yicha chora-tadbirlar kompleksida hal qiluvchi o'rinni egallaydi. Keling, korxonada moliyaviy rejalashtirish bilan bog'liq asosiy tushunchalarni ko'rib chiqaylik. Moliyaviy-xo'jalik faoliyati rejasi - bu kompaniyaning davrlar uchun xarajatlari va pul oqimlarini aks ettiruvchi rejalashtirilgan yig'ma hujjat: joriy (bir yilgacha) va uzoq muddatli (bir yildan ortiq). Ushbu rejaning roli kompaniyaning prognoz ko'rsatkichlarini shakllantirishdan iborat. Reja kapital va joriy hisob-kitoblarni, 1 yoki undan ortiq yillar uchun prognoz moliyaviy ko'rsatkichlarni tayyorlashni o'z ichiga oladi. Yaqinda Rossiyada bunday reja daromad va xarajatlar balansi shaklida tuzilgan.

Rivojlangan mamlakatlardagi eng muvaffaqiyatli tashkilotlarning katta tajribasi shuni ko'rsatadiki, shiddatli raqobat sharoitida moliyaviy va biznesni rejalashtirish kompaniyalarning omon qolishi, ularning gullab-yashnashi va iqtisodiy o'sishi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi. Muvaffaqiyatli strategiya. Agar tashkilot strategiyasi fundamental bo'lsa va kompaniyaning kelajakdagi rivojlanishiga yo'n altirilgan bo'lsa, rejalashtirish kompaniyaning ishlab chiqarish va sotish tizimlarini shakllantirishning eng maqbul usullari hisoblanadi, chunki resurslar va potentsial o'rtasida bog'liqlik mavjud. ma'lum vaqt oralig'ida tashkilot va kompaniyaning rivojlanish maqsadlari. Kompaniyaning iqtisodiy rivojlanishidagi noaniqlik va shiddatli raqobat sharoitida moliyaviy risklar mavjud. bozor iqtisodiyoti, rejalashtirish tashkilotning moliyaviy-xo'jalik faoliyati barqarorligi uchun asos bo'ladigan yagona shartga aylanadi. Rejalashtirish kompaniyaga iqtisodiy muhitda yuzaga keladigan barcha tashqi o'zgarishlar ta'sirini hisobga olgan holda mahsulot ishlab chiqarish va sotishni tashkil etish uchun zarur resurslarni hisoblash imkonini beradi. Shunday qilib, tashkilotning yuqori samarali moliyaviy boshqaruvi faqat mumkin bo'lgan va mavjud resurslar va moliyalarni, shuningdek ularning manbalarini prognozlashni hisobga olgan holda mumkin.

Tahlil asoslari

Moliyaviy-xo'jalik faoliyatini tahlil qilish korxonaning moliyaviy foydasi va hayotiyeligiga ta'sir etuvchi asosiy omillarni aniqlash uchun amalga oshiriladi. U o'sish va rivojlanish tendentsiyalarini, shuningdek, biznes strategiyasini bashorat qilish imkonini beradi. Bu tahlil kompaniya aktivlarining tarkibi va tuzilishini, ularning harakati va holatini baholash, manbalar (qarz va o'z kapitali) dinamikasi va tuzilishini o'rganish orqali amalga oshiriladi. Metodologiya, shuningdek, kompaniyaning moliyaviy barqarorligi xususiyatlari va xususiyatlarini o'rganadi.

Korxonaning moliyaviy-xo'jalik faoliyatini tahlil qilish - bu kompaniyaning eng ehtimoliy rivojlanishini bashorat qilish uchun uning moliyaviy zaif tomonlarini aniqlash uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan tadqiqot jarayoni. Tahlil, shuningdek, operatsiya jarayonida xavflarni kamaytirish va bartaraf etish uchun yechim ishlab chiqishni o'z ichiga oladi. Mamlakatimiz iqtisodiyotini rivojlantirishning hozirgi sharoitidakorxonaning moliyaviy-xo'jalik faoliyatini tahlil qilish masalalari juda dolzarbdir. Oxir oqibat, kompaniyaning muvaffaqiyati iqtisodiy salomatlik holatiga bog'liq. Shuning uchun tahlilga maksimal e'tibor berilishi kerak. Kompaniya faoliyatini moliyaviy tahlil qilishning eng keng tarqalgan yo'nalishlari quyidagilardir: to'lov qobiliyati, moliyaviy mustaqillik (barqarorlik, barqarorlik), aktiv va passivlarning tarkibiy tahlili, tadbirkorlik faoliyati (aylanma, kapitaldan foydalanish samaradorligi) ni o'rganish., samaradorlik (rentabellik, rentabellik), likvidlik. Quyidagi masalalar kamroq o'rganiladi:

bankrotlik potentsialini baholash, pul oqimlarini boshqarish, investitsion jozibadorlikni tahlil qilish, biznes istiqbollari va boshqalar.

Tahlil maqsadi

Korxonaning moliyaviy-xo'jalik faoliyatini tahlil qilishning asosiy maqsadi quyidagilardan iborat:

- harakat dinamikasini va tarkibning holatini, aktivlar tuzilishini baholash;
- harakat dinamikasini, o'z va qarz kapitali tarkibini baholash;
- kompaniyaning moliyaviy barqarorligi ko'rsatkichlarini tahlil qilish, darajadagi o'zgarishlarni baholash va dinamika tendentsiyalarini aniqlash;
- Kompaniyaning to'lov qobiliyati, aktivlarining likvidligi tahlili.

Tahlil natijalari

Moliyaviy-xo'jalik faoliyati tahlili va natijalari quyidagicha:

- moliyaviy holat ko'rsatkichlarini aniqlash;
- moliyaviy koeffitsientlarning vaqt bo'yicha o'zgarishini hisoblash;
- hisoblashmoliyaviy ahvolning o'zgarishiga olib keladigan omillarning ta'siri;
- Firmaning asosiy tendentsiyalari bo'yicha xulosalar va prognozlarini ishlab chiqish.

Boshqaruv qarorlarini bashorat qilishda moliyaviy tahlilning roli tahlil sub'ekti xo'jalik yurituvchi sub'ektning iqtisodiy xizmatlari, shuningdek uning faoliyatidan manfaatdor bo'lgan axborotdan tashqi foydalanuvchilar ekanligi bilan belgilanadi.

Korxonaning parametrlarini hisobga olgan holda kompaniyaning holatini har tomonlama baholash mumkin. Integral baholashni o'tkazishga yondashuvlar mavjud, moliyaviy nazorat mexanizmlari ishlab chiqilgan. To'lov kalendarlarini tayyorlash orqali moliyaviy barqarorlikni normallashtirishni o'z ichiga olgan boshqaruv usullari mavjud.

Audit faoliyati

Muassasa moliya-xo'jalik faoliyatini tekshirish uning amaldagi qonunchilikka muvofiq faoliyat yuritayotgani va ijobiy yo'nalishda rivojlanayotgani haqida fikrni shakllantirishning eng ishonchli va aniq usuli hisoblanadi. Firmaga ta'sir etuvchi omillarning to'liq spektrini tahlil qilgan holda auditorlik tadbirlarini muntazam ravishda tashkil etish tavsiya etiladi.

Kompaniya maqsadlariga erishish uchun menejment texnologiyalari ixtiro qilingan, ammo faqat ularni ishlab chiqarishga joriy etish hali ham istalgan natijaga erishishga imkon bermaydi. Maksimal samaradorlik uchun tashkilotning moliyaviy-xo'jalik faoliyatini muntazam ravishda tekshirish kerak.

Eng yaxshi variant - mustaqil auditorlarni jalb qilish. Bular, qoida tariqasida, yuqori malakali mutaxassislar, uning katta tajribasi testni barcha muhim omillarni hisobga olgan holda aniq, aniq o'tkazish imkonini beradi. Ushbu jarayonlar natijasida ular kompaniya faoliyatini optimallashtirish bo'yicha xulosalar va tavsiyalar bilan hisobot taqdim etadilar. Moliyaviy audit biznesning turli sohalari va jihatlarini qamrab oladi va biznes egalariga kompaniyada sodir bo'layotgan voqealar haqida ko'p ma'lumot beradi. Moliya-xo'jalik faoliyati rejasini auditorlik bilan o'tkazuvchi, korxonaning barcha moliyaviy va buxg alteriya jarayonlari to'g'risida analitik ma'lumotlarni to'playdigan, qo'llaniladigan buxg alteriya faoliyati usullari va shakllarining to'liqligini baholaydigan mutaxassis. Auditor korxonada buxg alteriya hisobining to'g'riligini tekshiradi va menejerga korxonaning rentabelligini oshiradigan chora-tadbirlar rejasini taklif qiladi. Auditor ularni minimallashtirish va optimallashtirish bo'yicha tavsiyalar beradi. Innovatsiyalar natijalariga ko'ra, qisqa muddatda kompaniya ishlab chiqarish xarajatlarini optimallashtirish bilan birga yuqori daromad ko'rsatkichlariga erishadi. Moliya-xo'jalik

faoliyati auditi zamonaviy kompaniyalarning tashkiliy tuzilmasi, shuningdek, uning doirasida amalga oshiriladigan biznes-jarayonlar juda murakkab bo'lganligi sababli muhim ahamiyatga ega. Auditorni jalb qilish kompaniyaning moliyaviy ahvolini mustaqil baholash natijalariga erishishning eng yaxshi variantidir. Kelajakda bu to'liq hisob yuritiladimi yoki yo'qmi, uning qanday kamchiliklari borligini va qanday xatolar tizimli ravishda qilinayotganini aniqlashga yordam beradi.

Korxonaning moliyaviy-xo'jalik faoliyati auditi kompaniyani har tomonlama o'rganishni o'z ichiga oladita'riflar: moliyaviy holat, firma majburiyatlari, firmaning aktivlari. Audit natijalariga ko'ra, yaqin kelajakda boshqaruv qarorlarini qabul qilishda yuqori samaradorlik bilan foydalaniladigan ma'lumotlar oshkor etiladi.

Eng muhim natija sifatida foyda

Foyda har doim kompaniyaning bozordagi faoliyati ko'rsatkichidir, chunki u barcha xarajatlardan keyin kompaniya ixtiyorida bo'lgan mablag'lar ulushini ko'rsatadi. Kompaniyaning moliyaviy natijasini aniqlash uchun daromadlarni ishlab chiqarish va sotish (mahsulot tannarxi) bilan solishtirish kerak:

- agar daromad tannarxdan oshsa, moliyaviy natija foydani ko'rsatadi;
- agar daromad qiymatga teng bo'lsa, u holda kompaniya faqat mahsulot ishlab chiqarish va sotish tannarxini tikladi, yo'qotishlar yo'q, ammo sanoat, ilmiy va ijtimoiy rivojlanish manbai sifatida foyda yo'q;
- Agar xarajatlar daromaddan oshsa, kompaniya salbiy moliyaviy natija oladi, ya'ni yo'qotishlar, bu kompaniyani juda og'ir moliyaviy ahvolga solib qo'yadi, bu esa bankrotlikka olib keladi.

Foydali funksiyalar

Foyda iqtisodiy kategoriya sifatida quyidagi funktsiyalarda namoyon bo'ladi:

- Foyda - bu firmaning faoliyati natijasidagi rentabellik xususiyati. Ushbu ko'rsatkich kompaniyaning boshqa moliyaviy ko'rsatkichlari bilan birgalikda o'rganiladi.
- Foydaning rag'batlantiruvchi funktsiyasi moliyaviy natija bo'lishida namoyon bo'ladi kompaniya o'z-o'zini moliyalashtirishni ta'minlaydi. Ushbu mablag'ning bir qismi kompaniyaning o'zini rivojlantirishga, xodimlarning ijtimoiy rivojlanishiga, innovatsiya va innovatsiyalarga yo'naltirilishi mumkin.
- Kompaniya foydasi davlatga daromad manbalarini yaratadi, chunki kompaniya aynan uning summasidan mamlakat byudjeti daromadlarida salmoqli ulushga ega bo'lgan daromad solig'ini to'laydi.

Samaralilikni oshirishning mumkin bo'lgan usullari

Ikki parametr mavjud: rentabellik va xavf darajasi. Har bir tadbirkorlik subyekti barqarorlik va samaradorlik darajasi bilan tavsiflanadi. Birinchi parametr uzluksiz ishlab chiqarish faoliyatini amalga oshirish va o'z majburiyatlarini o'z vaqtida bajarish qobiliyatini, samaradorlik esa kompaniyaning tovar va xizmatlarni sotish va egalari uchun foyda olish qobiliyatini ko'rsatadi.

Korxonaning moliyaviy-xo'jalik faoliyati barqarorligini mustahkamlash bo'yicha tavsiyalar korxonaning o'zi iqtisodiy tizimining barqarorligining o'sishi bilan bog'liq. Shu sababli, kompaniya uchun moliyaviy mustaqillikni oshirish, manbalar tarkibida qarz mablag'larining ulushini kamaytirish va likvidlik ko'rsatkichlarini oshirish bo'yicha harakatlar aniq bo'ladi. Bunday chora-tadbirlarga misol qilib, egalardan qo'shimcha mablag'larni jalb qilish, muammoli debitorlik qarzlarni yuzaga keltiruvchi mijozlarni qaytarish bo'lishi mumkin.

Xulosa

Agar kompaniya o'z ishining rentabelligini ko'paytirishga intilsa, menejment kerak kompaniyaning rentabelligini va ishbilarmonlik faolligini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish. Bunday harakatlarga misol sifatida mahsulot assortimentiga yangi mahsulot va xizmatlarni joriy etish, sotish hajmini oshirish, xarajatlar va moliyaviy investitsiyalarni optimallashtirish bo'lishi mumkin.

Adabiyotlar:

1. Tursunov Sh.Sh., Begmatov D.K. Imkoniyatlar yaratilmoqda kompozitsiya texnikasi va vositalaridan foydalanganda ishlaydi /I Zantonaviylik haqidagi ilmiy bilim. - 2017. - No 3 (3). - S. 288-291
2. Decree President of the Republic of Uzbekistan "On the strategy of further development of the Republic of Uzbekistan" number-PF-4947 dated 07.02.2017
3. Law of the Republic of Uzbekistan "On Guarantees of Freedom of Entrepreneurial Activity" dated 02.05.2012 no. ZRU-328
4. Mukhiddin Khalilov, Salokhiddin Samadov, Ozodjon Musayev, Okhunjon Eshkuziev, Sanjar Mirzaliev and Nurbek Turayev. 2021. Social Functions of Entrepreneurship in Uzbekistan. In The 5th International Conference on Future Networks amp Distributed Systems (ICFNDS 2021), December 15-16, 2021, Dubai, United Arab Emirates. ACM, New York, NY, USA, 5 Pages. <https://doi.org/10.1145/3508072.3508206>
5. <https://vl-legal.uz/en/46-publication/company-news/194-forms-of-doing-business-inuzbekistan>
6. A new system for the development of small business and entrepreneurship” on July 23, 2019. <https://pv.u>